

	<p>Г.Ю.Шамуратова – Хорижий филология факультети немис филологияси кафедраси ўқитувчиси.</p>
<p>9. Тақризчилар: Имяминова Ш. – немис филология кафедраси профессори, ф.ф.н. Холияров Л. - ўДЖТУ, филология факультети номзоди, доцент</p>	

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ

МИРЗО УЛУГБЕК НОМИДАГИ

ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

ЎзМУ ректори И.Мажидов

2023 йил 30 август

Рўйхатга олинди: № БД-_____

2023 йил 30 август

ХОРИЖИЙ ТИЛ (НЕМИС ТИЛИ) ФАН ДАСТУРИ

Барча таълим йўналишлари учун

Тошкент - 2023

Фан/модуль коди ХЛТВ 106	Ўқув йили 2023-2024	Семестр 1	ECTS – Кредитлар 4
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Немис	Хафтадаги дарс соатлари 2-4	
1	Аудитория машгулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
Хорижий тил	60	60	120

I. Фаннинг мазмуни

Нофилологик йўналишларда Хорижий тилни ўргатишдан асосий мақсад – келуси мутахассисларда кундалик ҳаётлари, илмий ва касбий фаолиятларида чет тилидан эркин фойдаланувчи мутахассисларни тайёрлаш. Шу билан бирга, уларда ватанпарварлик ҳиссини ривожлантириш, муваққил изланиш, билим ва кўникмаларини дарсдан ташқари пайтда ҳам, ОТМни битирганлардан кейин ҳам ривожлантириш, ҳамда умумбашарий ва соҳага оид мавзуларда илмий мақолалар ёза олиш, мангикий фикрлаш қобилиятларини ривожлантиришдан иборат. Ушбу мақсадга эришиш учун қуйидаги **вазифалар** илгари сурилади:

Талабаларнинг нутқ (ўқиш, ёзиш, тинглаб тушуниш, гапириш), тил (лексик, грамматик), ижтимоий-маданий ва прагматик компетенцияларини ривожлантириш;

- илмий, касбий ва маиший фаолиятта боғлиқ мавзулар юзасидан оғзаки ва ёзма баён этиш кўникма ва малакаларини ривожлантириш;
- умумбашарий ва миллий қадриятлар билан танишириш, маданиятлараро бағрикенглик ва миллатлараро ҳамдўстлик ҳисларини сингдириш;
- илмий ва касбий фаолиятда қўлланиладиган термин ва атамаларни ўргатиш;

талабаларнинг илмий ва соҳавий йўналишларидан келиб чиқиб, муस्ताқил иш топшириқларини тўғри ва аниқ кўрсатмалар бериш орқали ташкил этиш.

II. Асосий қисм амалий машгулотлар Амалий машгулотларда нутқий компетенциянинг ўқиш, ёзиш, тинглаб тушуниш ва гапириш кўникма ва малакалари интеграциялашган равишда олиб борилади. Мавзунинг моҳияти ва мутахассислик хусусиятларидан келиб чиқиб, у ёки бу кўникма ва малака дарсларда асосий деб олинади. Бунда педагог турли педагогик метод ва технологиялардан унумли фойдаланиши мақсадга мувофиқ бўлади.:

III. Амалий машгулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Ушбу дастур талабалар учун белгилаб берилган B2(CEFR) ва ундан юқори даражаларни эгаллашга қаратилган. Ушбу даражага эришиш талабаларда илмий ва соҳавий фаолиятда юзага келадиган тил билан боғлиқ вазиятларда эркин мулоқотга кириш ишларини ва вазиятни самарали ҳал қилишларини таъминлайди. Намунавий дастур асосида кафедраларда нофилологик йўналишлар учун мутахассислик доирасидан келиб чиқиб силлабуслар ва амалий машгулотлар контенти ишлаб чиқилади.

Амалий машгулотларда нутқий компетенциянинг ўқиш, ёзиш, тинглаб тушуниш ва гапириш кўникма ва малакалари интеграциялашган равишда олиб борилади. Мавзунинг моҳияти ва мутахассислик хусусиятларидан келиб чиқиб, у ёки бу кўникма ва малака дарсларда асосий деб олинади. Бунда педагог турли педагогик метод ва технологиялардан унумли фойдаланиши мақсадга мувофиқ бўлади. Масалан :

Диалог – ижтимоий мавзуларда суҳбат ва норасмий диалог; касбий ёки бошқа мавзуларда расмий ва норасмий мунозаралар; мунозарани бошқариш, интერвью, музокаралар ва телефон орқали мулоқот олиб бориш;

Монолог – ихтисосликка оид мавзуларда маъруза тайёрлаш ва ўқиш; мунозара, далил ва исботларни олға суриш, фикрни асослаб бериш; махсус мавзуларда тақдимот тайёрлаш ҳамда чиқиш қилиш; маълумотларни умумлаштириш, мақолалар ёзиш, муҳокама қилиш;

Ўқиш – танишув ўқиш, кўз югуртириб ўқиш ва синчиклаб ўқиш кўникма ва малакаларини ривожлантириш; ҳаг – хабар, ёзишмалар ва электрон почтани ўқиш; махсус мавзуларда акс эттирган аутентик матнларни ўқиш; махсус сўз ва терминларга эга матнларни, илмий ва касбага оид адабиётларни, электрон манбалар ва матбуот материалларини ўқиш;

Ёзма нутқ – турли ёзишмалар, ҳаг – хабарлар ва махсус докладлар (эслатма CV ва ҳаказо) ёзиш; эссе, баён, резюме, тадқиқот иши (мақолалар, битирув малакавий ишлар) ёзиш;

Тинглаб тушуниш – аутентик материалларни 2 марта эшитиб асосий мазмунини тушуниш, зарур ахборотни олиш ва уни баён эта олиш; кундалик янгиликлар, репортажларни, фильм қаҳрамонлари нутқини тушуниш.

Билим ва кўникмаларни соҳага йўналтириш

Касбага йўналтирилган босқичнинг асосий мақсади :

- Нутқ турлари бўйича касбий соҳада чет тилини амалий эгаллаш ;
- Талабани ижодий шахс сифатида ривожлантириш ;
- Соҳа бўйича адабиётларни таржима қилиш малака ва кўникмаларини ривожлантириш.

Амалий машғулотлар учун куйидаги мавзулар тавсия этилади :

Фан дастурининг асосий қисми мазмуни лингвистик компетенциялар бўйича куйидагича кўринишда акс этади :

1. Ўқиш

Бир академ ўқув йили давомида ҳафтасига турли мавзулар ва соҳага оид матн (1200 - 1500 белги) устида ишлаш.

2. Ёзув:

- Табриқномалар ёзиш;
- норасмий ва расмий хатлар ёзиш;
- турли мавзулардаги матнларга қисқача хулоса (Summary) ёзиш;
- турли мавзуларда 200-250 сўздан иборат эссе ёзиш.

3. Тинглаб тушуниш:

-радио, интернет ва телевидение дастурлари ва уларда узатишган интервьёларни;
таниш ва нотаниш контекстдаги мураккаб аутентик нутқни тинглаб тушуниш.

4. Гапириш:

Умумий мавзулар - ўзи ҳақида, оиласи ҳақида, иш куни, сеvimли машғулоти, бўш вақтини ўтказиши, кундалик ҳаёт ва х.к.;
Ижтимоий мавзулар - маиший масалалар, шахс ва касб психологияси ва одоби, атроф-муҳит муҳофазаси, глобал муаммолар;

Ижтимоий-маданий мавзулар – илмий ва соҳага оид вазиятларда маданий тафовутлар, дунё ва тили ўрганилаётган мамлакатлар, уларнинг маданий, ижтимоий хусусиятлари, хорижий тил ва унинг тутган ўрни;

Таълим мавзулари- таълим тизими, давомли таълим, дунёнинг тақачи университетлари, маърузалар, илмий мақола, тезислар ёзиш, ўқиш, ўрганиш ва тақдимот қилиш стратегиялари;

Интернет ва ахборот технологиялари оид мавзулар – жаҳон ва юртимиз миқёсидаги фан ва техника янгилликлари, ютуқлари, кашфиёт ва ихтиролар, интернет тармоқларидан фойдаланиш, сўнгги технологиялар;

Мутахассислик соҳасига оид мавзулар - соҳа йўналишлари, долзарб мавзулари, ҳужжатлар юритиш, касбий этика, музокаралар олиб бориш, мутахассислик соҳасидаги илмий ва амалий ютуқлар, инновацион ғоялар ва янгилликлар, соҳанинг етакчи олимлари ва уларнинг фандаги ўрни.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Хорижий тил фанидан мустақил ишларнинг мақсади-амалий машғулотлар давомида олинган билим ва кўникмаларни янада мустаҳкамлаш ва такомиллаштиришдан иборат экан, бунда албатта фан ўқитувчиси томонидан ишлаб чиқилган мустақил таълим топшириқлари дарс машғулотлари мавзусидан келиб чиққан бўлиб, кўтарилган мавзулар талабаларга лойиҳа ишларини амалга ошириш ва тақдимотлар (слайд, ҳисобот, муаммоли вазият ва х.к.) тайёрлашлари, юклатилган мавзуларга ижодий ёндошишлари ва имкон яратиши, ҳамда ҳар 4 кўникма ва малака (ўқиш, ёзиш, тинглаб тушуниш ва гапириш) ни ўз ичига олиши лозим.

V. Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

Ўқиш – амалий машғулотларда берилган мутахассисликка оид матнларга бошқа оғзаки мавзулар юзасидан кўшимча мағриалларни мустақил ёки гуруҳлар билан ўрганиш, таҳлил қилиш, улар асосида тақдимотлар яратиш;

Ёзув - машғулотларда ёритилган мавзулар асосида берилган ёзма ишларни амалга ошириш ва унда ўз фикрларини ёзма баён этиш, турли эркин мавзуларда эсселар ёзиш;

Тинглаб тушуниш – ўқитувчи томонидан белгиланган аудио ёки видео мағриалларга ўз фикрини билдириш;

Гапириш—мавзулар бўйича тайёрланган тақдимотларни оғзаки тақдим этиш, савол-жавобларда иштирок этиш, турли мавзуларда, яъни сиёсий, ижтимоий ва маънавий-маърифий мавзуларда суҳбат қуриш ва танқидий фикр билдириш.

Изоҳ: Мустақил ишлаш учун тавсия этиладиган оғзаки мавзуларга таълим муассасалари ва уларнинг йўналишларидан келиб чиққан ҳолда кўшимчалар киритилиши мумкин. Киритилган кўшимчалар ишчи дастурларда келтирилади.

IV. Қутилган натижалар (талабада шаклланди ган компетенциялар) Фанни ўзлаштириш натижасида талабанинг:

- нутқи (ўқиш, ёзиш, тинглаб тушуниш, гапириш), тили (лексик, грамматик), ижтимоий-маданий ва прагматик компетенциялари ошади;

- илмий, касбий ва маънавий фаолиятга боғлиқмавузулар юзасидан термин ва атамаларни ўрганиши натижасида оғзаки ва ёзма баён этиш кўникма ва малакалари ривожланади;
 умумбашарий ва миллий кадрлар билан танишиш орқали маданиятлараро бағрикенглик ва миллатлараро ҳамдўстлик, ватанпарварлик туйғуларига эга бўлади.

VI. Таълим технологиялари ва методлари:

- диалог, монолог, дебат;
- танишув ўқиш, кўз югуртириб ўқиш ва синчиклаб ўқиш;
- муаммоли вазият вакейс-стадилар;
- мантикий фикрлаш, тезкор савол-жавоб, ақлий ҳужум;
- гуруҳларда ишлаш ва тақдиротлар қилиш;
- индивидуал лойиҳалар;
- жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар ва ҳоказо.

VII. Кредитларни олиш учун талаблар

Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри ақс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралик назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, яқиний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.

Рахбарий адабиётлар

1. Мирзиёев Ш. М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент -2016.
2. Мирзиёев Ш. М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кураамиз. Тошкент -2017.
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 2017 йил 11 августдаги "Таълим муассасаларида чет тилларини ўқишнинг сифатини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 610 - сонли қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги "Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ 2909 –сонли қарори
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 13 декабрдаги "Ўзбекистон Республикаси давлат бошқарувига рақамли иқтисодиёт, электрон ҳукумат ҳамда ахборот тизимларини жорий этиш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" ПФ-5598-сон Фармони. (Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 13.12.2018й., 06/18/5598/2313-сон)

Асосий адабиётлар

1. Schritte International 1./2./3. Kursbuch+Arbeitsbuch. Daniela Niebisch, Sylvette Penning-Hiemstra, Franz Specht, Monika Bovermann, Monika Reimann. Ismaning: Hueber Verlag, 2006.
2. Monika Bovermann, Sylvietta Penning-Hiemstra. Schritte International. Ismaning: Hueber Verlag, 2012
3. Sandra Evans, Angela Pude u.a. Menschen. Deutsch als Fremdsprache A1. Kurs- und Arbeitsbuch mit Audio DVD-Rom. Ismaning: Hueber, 2012

Хорижий тил (немис тили учун кўшимча адабиётлар)

1. Усманова Г., Мансурова Г., Ишанкулова Н. Deutsch. Учебник немецкого языка. Т. Фан, 2013.
2. Абдуллаева А. Б. Deutsch. Ташкент -2009.
3. Умирзакова Ф. И. "Немис тилида сўзлашувчи мамлакатлар". Методик қўлланма. Т., 2004.
4. Умирзакова Ф. И. Высшие учебные заведения Германии (методическая разработка). Т., 2006.
5. Умирзакова Ф. И. Zentralasien (тарих йўналиши талабалари учун немис тилидан услубий қўлланма). Т., 2009.
6. Hilke Dreyer - Richard Schmitt. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Ismaning: Hueber Verlag, 2000.
7. Saidov S. Deutsche Grammatik in Übungen. Т.: Ўзбекистаннашриёти, 2001.
8. Усманова Г., Мансурова Г., Ишанкулова Н. Deutsch. Учебник немецкого языка. Т. Фан, 2013.
9. Абдуллаева А. Б. Deutsch. Тошкент-2009.
10. Giersberg, D. Menschen A1. Testtrainer. München: Hueber, 2015
11. Scheffler, B. Menschen A 1. Intensivtrainer. München: Hueber, 2016

Интернет сайтлари

1. <http://www.inspiringteachers.com/>
2. www.examenglish.com
3. <http://iteslj.org/>
4. www.langenscheidt.de/optimal.
5. www.daad.de/international-programmes.

7.	Фан дастури Ўзбекистон Миллий университети Кенгашининг 2023 йил 30 августдаги 1-сонли баённомаси билан тасдиқланган.
8.	Фан/модуль учун масъулар: М.М. Хасанова-Хорижий филология факультети немис филологияси кафедраси катта ўқитувчиси.